# IDEILE MOR GREU

(din volumul Vântul schimbării, — The Winds of Change, 1988)

I-au fixat strâns, ca să poată suporta şocul acceleraţiei, le-au înconjurat scaunele ultrasofisticate cu fluide şi le-au fortificat trupurile cu substanţe stimulative. Fireşte, când avea să vină vremea, puteau să-şi desprindă curelele şi să-şi extindă puţin raza de acţiune.

Costumul uşor; dintr-o singură bucată, le dădea iluzia libertăţii (şi, într-adevăr, era doar o iluzie). Aveau posibilitatea să-şi mişte braţele în voie, dar picioarele numai foarte puţin — reuşeau să întindă numai câte unul, pe rând, dar nu pe amândouă o dată. Puteau chiar să-şi schimbe poziţia şi să se încline puţin spre dreapta sau spre stânga, dar nu aveau voie să-şi părăsească fotoliile. Orice activitate era făcută numai în fotoliu. Mâncau, dormeau şi îşi satisfăceau alte necesităţi într-un mod care cu greu se putea numi adecvat. Pe scurt, timp de o săptămână (de fapt, ceva mai mult), erau condamnaţi să zacă într-un mormânt. Pentru ei, amănuntul că acel mormânt era înconjurat de imensitatea cosmosului nu prezenta nici o importanţă.

Cu acceleraţia se terminase. Începuse tăcuta şi monotona călătorie prin spaţiul care separa Pământul de Lună, şi cei doi bărbaţi s-au simţit cuprinşi de o spaimă imensă.

— Despre ce să vorbim? a întrebat Bruce G. Davis Junior cu o voce dogită.

— Nu ştiu, i-a răspuns Marvin Oldbury. Din nou s-a lăsat tăcerea.

Cei doi nu erau prieteni. Până nu demult, nici măcar nu se cunoşteau. Întâmplarea făcuse să fie "încarceraţi" împreună. Amândoi se oferiseră voluntari şi amândoi îndepliniseră toate cerinţele. Erau inteligenţi, necăsătoriţi şi perfect sănătoşi. Mai mult, ambii fuseseră supuşi unei psihoterapii complete, cu luni de zile înaintea acestui zbor. Sfatul de bază al psihologilor sunase cam aşa: "Vorbiţi! Vorbiţi încontinuu, dacă e nevoie! Nu

vă lăsaţi în voia singurătăţii!".

— De unde ştiu ei ce e bine şi ce nu? a exclamat Oldbury. Acesta era mai înalt şi mai voinic decât tovarăşul lui şi avea o faţă pătrată şi puternică. Un smoc de păr îi acoperea zona dintre cele două sprâncene negre.

Davis avea părul nisipiu şi pistrui pe faţă, un zâmbet oarecum agresiv şi umbre în jurul ochilor. Poate că de aceea privirile lui păreau prevestitoare de rău.

— De unde ştiu, cine?

— Psihologii. Mă refeream la sfatul lor de a vorbi. De unde ştiu ei că ajută?

— Ce le pasă? a răspuns Davis tăios. E un experiment. Dacă nu iese bine, următorilor o să le spună: "Nu scoateţi o vorbă!".

Oldbury şi-a întins braţele, şi degetele lui au atins pereţii semi-sferei înţesate cu aparate şi sisteme de informaţie. Putea să umble la comenzi, să regleze instalaţia de aer condiţionat, să apuce tuburile de plastic din care sugeau lichidul nutritiv lipsit de gust, să dea un cot dispozitivului de eliminare a gunoiului sau să pună mâna pe cadranele care controlau ecranul de vizionare.

Totul era scăldat în lumina blândă ce provenea de la bateriile solare plasate pe învelişul navei, iar energia pe care acestea o captau era, practic, inepuizabilă.

Slavă Cerului că nava fusese construită în aşa fel încât să se învârtă în jurul axei sale, şi-a zis Oldbury. În felul acesta se producea o forţă centrifugă care îi ţinea în fotoliu şi le permitea să-şi simtă greutatea. Fără stropul acela de gravitaţie, care le amintea de Pământ, n-ar fi reuşit să suporte drumul.

Şi totuşi, constructorii ar fi putut să facă nava mai spaţioasă. Ar fi putut să proiecteze echipamentul mai mic şi să le ofere celor doi oameni mai mult loc.

— N-ar fi fost rău să ne lase mai mult loc liber! a gândit el cu glas tare.

— De ce? s-a mirat Davis.

— Ca să ne putem ridica în picioare.

Davis a mormăit ceva neclar. Era singurul răspuns pe care se simţea în stare să-l dea.

— De ce te-ai oferit voluntar? l-a întrebat Oldbury.

— Ar fi trebuit să mă întrebi înainte de a pleca. Atunci ştiam mai bine. Voiam să fiu unul dintre primii oameni care au făcut înconjurul Lunii. Voiam să fiu erou la douăzeci şi cinci de ani...

Eu şi Cristofor Columb, înţelegi?

Tânărul a făcut o pauză, şi-a răsucit nervos capul dintr-o parte într-alta şi a luat două înghiţituri de apă din tub.

— Numai că în ultimele două luni, pesemne din aceleaşi motive, a continuat el, în sufletul meu s-a născut dorinţa de a renunţa. În fiecare noapte, mă duceam la culcare năduşind şi jurându-mi că a doua zi îmi voi da demisia.

— Totuşi, nu ţi-ai dat-o.

— Fiindcă n-am putut. Am fost prea laş ca să recunosc că sunt un laş. Chiar şi atunci când mă fixau în fotoliu, eu voiam să strig: "Lăsaţi-mă în pace! Puneţi-l pe altul în locul meu!" Dar nici atunci n-am fost în stare să recunosc adevărul.

Oldbury i-a adresat un zâmbet amar.

— Eu nici măcar n-aveam de gând să le spun. Le-am scris un bileţel în care mărturiseam că nu mai puteam să continui misiunea. Intenţionam să-l pun la poştă şi apoi să mă fac pierdut în deşert. Ştii unde e bileţelul acum?

— Unde?

— În buzunarul de la cămaşă. Uite-aici!

— Nu-i nimic, a mormăit Davis. Când ne întoarcem o să fim mari eroi: celebri şi tremurând din toate mădularele.

Lars Nilsson era un bărbat palid, cu ochi trişti, cu degete lungi şi oase proeminente. Era civil şi răspundea de proiectul spaţial de trei ani. În pofida tensiunii permanente şi a eşecurilor, slujba îi plăcea mult — până acum, până în momentul în care cei doi tineri fuseseră imobilizaţi în fotoliile navei.

— Mă simt ca şi cum aş face vivisecţie! a exclamat el. Doctorul Godfrey Mayer, şeful secţiei de psihologie, părea la fel de îndurerat.

— Trebuie să acceptăm faptul că riscul e inevitabil. Ne-am dat toată silinţa ca să-i protejăm pe aceşti oameni. Nu uita că s-au oferit voluntari.

— Ştiu asta, a răspuns Nilsson pe un ton plat.

Amănuntul respectiv nu-i aducea nici o alinare.

În timp ce privea pe îndelete comenzile, Oldbury s-a întrebat dacă avea să se aprindă vreodată cadranul roşu ce anunţa pericolul şi dacă avea să răsune vreodată soneria de alarmă.

Li se dăduseră asigurări că, în măsura în care previziunile erau valabile, acest lucru nu avea să se întâmple, dar totodată fuseseră minuţios instruiţi cum să acţioneze manual fiecare

comandă.

Această instruire îşi avea rostul ei. E drept, automatizarea avansase atât de mult încât nava devenise un organism capabil de a se autoregla, aducând aproape cu o fiinţă vie. Şi totuşi, în trei rânduri, se întâmplase ca nave -la fel de complexe ca aceea în care zăceau acum înmormântaţi, dar lipsite de echipaj uman, să fie trimise spre Lună şi să nu se întoarcă. Mai mult, sistemul se transmitere a informaţiilor pe Pământ se defectase, în toate cazurile, încă înainte ca nava să ajungă pe orbita Lunii.

Sub presiunea opiniei publice, cei care lucrau la proiect votaseră trimiterea în spaţiu a unei nave cu echipaj uman la bord. Acest lucru era necesar deoarece imperfecţiunile automatizării puteau fi compensate de comanda manuală.

Un echipaj format din doi oameni părea perfect. Autorităţile se temeau ca nu cumva o singură persoană, pusă în condiţii de izolare totală, să cedeze nervos.

— Davis! Hei, Davis! a strigat Oldbury.

— Ce-i? a tresărit celălalt.

— Hai să vedem cum arată Pământul.

— De ce?

— De ce nu? Tot suntem aici. Cel puţin, să admirăm priveliştea.

Oldbury s-a lăsat pe spate în fotoliu. Captatorul de imagini era un exemplu de automatizare. În contact cu radiaţia cu lungimi de undă scurte, acesta înceta să mai funcţioneze. Soarele era imposibil de văzut. În rest, însă, se orienta automat spre cea mai puternică sursă de lumină din spaţiu, compensând orice mişcare a astronavei. Mici celule fotoelectrice, localizate pe cele patru părţi ale navei, se roteau fără încetare, scanând cerul. Dacă nu voiai imaginea celei mai puternice surse de lumină, îndreptai manual captatorul către obiectivul dorit.

Davis a apăsat un buton şi ecranul s-a luminat; apoi a stins lumina din interior, astfel că imaginea a devenit şi mai strălucitoare, în contrast cu întunericul din jur.

Pe ecran nu a apărut un glob cu continente pe el, ci o imagine neclară, colorată în alb, albastru şi verzui. Cadranul care arăta distanţa faţă de Pământ, luând în calcul valoarea constantei gravitaţionale, indica treizeci de mii de mile.

— Hai să-i vedem marginea, a spus Davis şi, întinzându-se până la comenzi, a mişcat imaginea.

O curbă de întuneric a înghiţit o parte din ecran. În acea zonă nu se zărea nici o stea.

— E umbra nopţii! a murmurat Oldbury.

Brusc, imaginea a alunecat înapoi. Întunericul a înaintat din partea cealaltă, iar curba era acum mai clară şi îndreptată în sens opus. De data aceasta, stelele sfârtecau bezna cu lumina lor tăioasă.

— Aş vrea să fiu acolo, a spus Oldbury solemn, înghiţind în sec.

— Cel puţin, vedem că Pământul e rotund, a rânjit Davis.

— Halal descoperire!

Davis s-a simţit ofensat de tonul lui Oldbury.

— Să ştii că, într-adevăr, e o descoperire... Numai un procent foarte mic din populaţia lumii e convinsă că Pământul este rotund.

Încruntat, el a aprins lumina în navă şi a făcut să dispară orice corp ceresc de pe ecran.

— De la 1500 încoace, numărul ignoranţilor a scăzut în permanenţă, i-a răspuns Oldbury ţâfnos.

— În Noua Guinee, există triburi care cred şi acum că Pământul e plat. Şi în America poţi întâlni secte religioase care susţin acelaşi lucru. Ideile mor greu.

— Prostii!

Davis se mai înmuiase.

— Dar *tu* poţi să dovedeşti că e rotund? I-a zădărât el pe celălalt. În afara faptului că-l vezi *acum* că e rotund, ai şi alte dovezi?

— Eşti ridicol!

— Aşa să fie oare? Sau ai luat cuvintele învăţătoarei drept literă de evanghelie? Ce dovezi ţi s-au adus? Că umbra Pământului pe Lună, în timpul unei eclipse, e rotundă şi că numai o sferă lasă o urmă rotundă? Asta-i o tâmpenie! Un disc lasă tot o umbră rotundă, la fel şi un ou. O să-mi spui că oamenii au călătorit în jurul lumii. Dar la fel de bine ar fi putut să se învârtă în jurul unui punct central situat pe un Pământ plat, pe o distanţă fixă. Efectul ar fi fost acelaşi. La orizont se vede mai întâi catargul navelor? Iluzie optică! Există altele şi mai ciudate.

— Pendulul lui Foucault, l-a întrerupt Oldbury, luat prin surprindere de virulenţa celuilalt.

— Te referi la pendulul care descrie un plan, iar acel plan se

roteşte o dată cu rotaţia Pământului în jurul axei sale, în funcţie de latitudinea locului unde efectuăm experimentul? Cum să nu! Asta *dacă* pendulul se menţine într-un singur plan; *dacă* teoria e corectă. Cum reuşeşti, insă, să-l convingi pe omul de pe stradă, care nu are cunoştinţe de fizică? Ce dovezi palpabile îi aduci, în afară de cuvântul de onoare al unui fizician? Ascultă-mă bine, n-a existat nici o dovadă satisfăcătoare că Pământul e rotund, până la zborul rachetelor în spaţiu — doar acestea au avut ocazia să fotografieze curbura planetei!

— Prostii! a mârâit din nou Oldbury. Geografia Argentinei ar fi fost în întregime deformată dacă Pământul ar fi fost plat, cu Polul Nord în centru. Oricare alt centru ar desfigura geografia uneia sau alteia dintre regiunile pe care le cunoaştem. Învelişul exterior al planetei nu ar avea aceeaşi formă dacă n-ar fi sferic. Nu poţi să negi asta!

Davis a tăcut pentru câteva clipe, apoi a glăsuit îmbufnat:

— De ce naiba ne certăm? Ducă-se pe pustii!

Imaginea Pământului în spaţiu şi controversa avută treziseră în Oldbury fiorii unei nostalgii aproape dureroase. Tânărul a început să vorbească despre casă cu o voce joasă. Şi-a amintit de anii adolescenţei, petrecuţi în Trenton, un orăşel din New Jersey, şi a prins să povestească întâmplări cu familia sa, dintre cele mai banale, la care nu se mai gândise de ani de zile. Râdea de lucruri nu foarte amuzante şi simţea iarăşi dureri din copilăria uitată, pe care credea că le lăsase definitiv în urmă. La un moment dat, chiar a aţipit, dar s-a trezit tresărind, într-o stare de confuzie, încercând să înţeleagă unde se afla şi de unde izvora lumina aceea rece şi albăstruie. Instinctiv, a dat să se ridice în picioare, dar s-a prăbuşit înapoi, cu un geamăt, izbindu-se cu cotul de metalul dur.

Ecranul era iarăşi aprins. Lumina albăstruie care-i inundase ochii când se trezise provenea de la imaginea Pământului. Curbura planetei era acum mult mai clară. Se îndepărtaseră deja la 50.000 de mile de casă.

Davis, care se întorsese spre el atunci când voise să se ridice din fotoliu, l-a abordat din nou pe un ton incisiv:

— Sfericitatea Pământului nu constituie o dovadă. La urma urmei, omul ar putea să se târască pe suprafaţa lui şi să-şi dea seama după geografia din jur că este rotund, cum ai zis şi tu. Dar există şi alte chestiuni faţă de care ne comportăm de parcă

le-am cunoaşte de mult, fără să avem vreo justificare.

— Bine, bine…, a mormăit Oldbury, frecându-şi cotul lovit.

Dar Davis nu s-a lăsat îmbunat:

— Uite, ăsta-i Pământul. Priveşte-l cu atenţie! Câţi ani crezi că are?

— Vreo câteva miliarde, presupun, a răspuns Oldbury precaut.

— *Presupui?* Ce drept ai să presupui? De ce nu presupui că are câteva mii de ani? Bunicul tău aşa credea, ca şi al meu, de altfel, bazându-se pe capitolul întâi din Geneză. De unde ai certitudinea că se înşelau?

— Avem dovezi geologice.

— Ce dovezi? Timpul de care a avut nevoie oceanul pentru a deveni sărat? Timpul necesar depunerii unei roci sedimentare? Timpul în care se formează plumbul în zăcămintele de uraniu?

Oldbury se lăsase pe spate în fotoliu şi privea Pământul cu un soi de detaşare. Abia dacă îl auzea pe Davis. Încă puţin, şi avea să vadă întreaga planetă pe ecran. Deja umbra nopţii de pe o parte a curbei părea pe punctul de a se muta pe partea cealaltă.

Fireşte că nu umbra nopţii îşi schimba poziţia. Singura vină o purta mişcarea de rotaţie a Pământului. Dar, pentru cei doi oameni din spaţiu, planeta era în întregime scăldată în lumină.

— Ei, ce zici? a reînceput Davis, plin de elan.

— Ce să zic? a răspuns Oldbury, luat prin surprindere.

— Care-i problema cu blestematele alea de dovezi geologice?

— Păi, ar mai fi şi dezintegrarea uraniului.

— Am amintit-o deja! Eşti un prost, ştiai asta?

Oldbury a numărat în gând până la zece, înainte de a-i răspunde.

— Nu cred!

— Atunci, ascultă aici! Să presupunem că Pământul a apărut acum şase mii de ani, cum zice Biblia. De ce, mă rog, n-ar fi putut să fie creat *atunci* uraniu cu o anumită cantitate de plumb în el? Dacă uraniul a putut fi creat, de ce nu şi plumbul? De ce să nu fi fost creat oceanul cu sare în el, de ce să nu fi avut rocile sedimentare grosimea actuală încă de la început? De ce să nu fi fost create fosile cu aspectul pe care îl cunoaştem astăzi?

— Cu alte cuvinte, de ce să nu fi fost creat Pământul laolaltă

cu dovezile care să ateste o vechime de câteva miliarde de ani?

— Chiar aşa, de ce nu?

— Să punem întrebarea invers: ce rost ar fi avut?

— Nu mă interesează! Vreau doar să-ţi demonstrez că aşa-numitele dovezi ale vechimii Pământului nu exclud ipoteza Creaţiei.

— Şi precis crezi că totul a fost conceput ca un fel de joc, un puzzle ştiinţific, pentru a ne pune la încercare ingeniozitatea, un exerciţiu menit a solicita mintea omului — o junglă mentală vârâtă în ţarcul său intelectual...

— Faci pe deşteptul, Oldbury! Şi de ce, mă rog, ţi se pare o ipoteză neplauzibilă? Oricum, nu poţi dovedi contrariul.

— Eu nu vreau să dovedesc nimic.

— Desigur, tu te mulţumeşti cu ce-ţi spun alţii. De asta am zis că eşti un prost. *Dacă* am fi în stare să ne întoarcem în timp şi să vedem cu proprii noştri ochi, atunci ar fi cu totul altceva. Am putea merge până în anul 4004 înainte de Hristos, în Egiptul pre-dinastic, sau, şi mai departe, în epoca mamuţilor.

— Sau a tiranozaurilor.

— Exact! Dar, până atunci, putem doar să speculăm, fără să fim siguri dacă am ghicit corect sau nu. Întreaga ştiinţă se bazează pe credinţa în anumite premise şi în valabilitatea deducţiei şi a inducţiei.

— Asta nu e o crimă.

— Ba este! I-a contrazis Davis vehement. Ajungi să crezi şi, o dată cu asta, închizi toate porţile minţii. Ţi-ai format propria idee şi nu mai vrei să o înlocuieşti cu alta. Galileo a descoperit ce greu mor ideile...

— Şi Columb a făcut-o! a adăugat Oldbury somnoros.

Imaginea Pământului, cu nuanţele sale albăstrii şi vârtejurile din atmosferă, avea asupra sa un efect aproape hipnotic.

La auzul remarcii tovarăşului său, Davis a fost cuprins de o bucurie răutăcioasă.

— Columb? Continui să crezi că el se încăpăţâna să considere că Pământul e rotund, în vreme ce toţi ceilalţi ziceau că e plat?

— Într-o măsură mai mică sau mai mare...

— Vezi ce se întâmplă când o asculţi pe învăţătoarea ta, care la rândul ei şi-a căpătat cunoştinţele de la învăţătoarea ei, şi aşa mai departe? Orice om inteligent şi cu ceva carte, contemporan

cu Columb, ştia că Pământul e rotund. Chestiunea în litigiu era *mărimea* Pământului.

— Serios?

— Sigur. Columb consultase hărţile unui geograf italian care susţinea că Pământul are o circumferinţă de 15.000 de mile şi că marginea de est a Asiei se află la trei-patru mii de mile de Europa. Geografii de la curtea regelui Ioan al Portugaliei susţineau că Pământul are o circumferinţă de aproximativ 25.000 de mile şi că estul Asiei se află la o distanţă de 12.000 mile faţă de coasta de vest a Europei. De aceea, îl sfătuiau pe regele Ioan să prefere ruta ce ocolea Africa. Băieţii aceia aveau dreptate, iar Columb era cel care se înşela. Portughezii au ajuns în India, dar Columb, nu.

— În schimb, a descoperit America. Asta nu poţi să negi!

— E lipsit de relevanţă pentru ceea ce discutăm noi acum. Descoperirea Americii a fost un accident. Columb era un asemenea farseur încât, atunci când şi-a dat seama că greşise, a preferat să-şi falsifice jurnalul decât să-şi schimbe ideile. Ideile *lui* au murit foarte greu, de fapt, au pierit o dată cu el. Aşa o să se întâmple şi cu tine. Pot să vorbesc eu pân-oi răguşi, că tu tot o să-l consideri pe Columb mare fiindcă susţinea sfericitatea Pământului într-o perioadă când toţi credeau că-i plat.

— Fie cum zici tu! a mormăit Oldbury.

Era toropit şi se gândea la supa de pui pe care o făcea mama lui când era copil, o supă straşnică în care punea şi orz. Îşi aducea aminte de mirosul din bucătărie, sâmbătă dimineaţa, când mâncau pâine prăjită, şi cum erau străzile udate de ploaie...

Lars Nilsson avea în faţă hârtiile cu transcrierea celor discutate la bordul navei. Porţiunile mai semnificative erau subliniate de psiholog.

— Îi recepţionăm clar? a întrebat el.

Godfrey Mayer l-a asigurat, între două adnotări, că aparatele de recepţie funcţionau perfect.

— Aş fi vrut să nu fi fost obligaţi să le ascultăm conversaţia fără ştirea lor, a continuat Nilsson. Presupun, însă, că pretenţia mea e pur şi simplu prostească...

Celălalt era hotărât să nu-l contrazică.

— E într-adevăr prostească. Trebuie să înţelegi că acesta este singurul mod de a primi informaţiile necesare pentru

studiul comportamentului uman în spaţiu. Când experimentam efectul acceleraţiei asupra corpului uman, te simţeai vinovat fiindcă le urmăreai variaţiile de tensiune arterială?

— Ce părere ai despre Davis şi despre teoriile lui ciudate? Drept să-ţi spun, mă îngrijorează.

Doctorul Mayer a clătinat din cap.

— Încă nu ştim ce-ar trebui să ne îngrijoreze mai mult. Davis se luptă cu propriile-i resentimente faţă de ştiinţa ce l-a adus în situaţia în care se află acum...

— Asta-i teoria ta?

— E o posibilitate ce trebuie avută în vedere. A-ţi exprima agresiunea poate fi un lucru bun. În cazul nostru, asta îl ajută pe Davis să-şi păstreze echilibrul. Dar, dacă exagerează... nu ştiu. E prea devreme pentru a emite o părere. Poate că Oldbury se află într-un pericol mai mare. Â devenit pasiv...

— Ce crezi, Mayer, suntem pe cale să descoperim că omul, în general, nu e făcut pentru spaţiu?

— Dacă am putea să construim nave în care să încapă o sută de oameni şi în interiorul cărora să putem crea un mediu asemănător celui de pe Pământ, n-ar exista probleme. Dar dacă navele noastre vor arăta mereu ca aceasta — şi a schiţat un gest vag cu mâna, în sus — atunci vom avea necazuri.

Nilsson era uşor nemulţumit.

— Ei, au ajuns deja în a treia zi şi încă nu au apărut probleme majore, a bombănit el.

— Suntem în a treia zi, a cârâit Davis, cu o voce răguşită. Am trecut de jumătatea drumului.

— Hmm! Un văr de-al meu avea un depozit de cherestea, şi-a amintit Oldbury. Raymond îl chema. Câteodată, când mă întorceam de la şcoală, treceam pe la el...

Din senin, şirul gândurilor i-a fost întrerupt de poemul lui Longfellow, *Fierarul satului,* era acolo un vers care zicea: "copiii se întorc de la şcoală...", şi Oldbury s-a întrebat câţi dintre acei care îl recitau înţelegeau cu adevărat sensul cuvintelor.

— Ce ziceam? I-a întrebat brusc pe Davis.

— Nu ştiu, a răspuns acesta iritat. Eu am spus că am trecut de jumătatea drumului şi încă n-am privit Luna.

— Atunci, hai să privim Luna!

— Foarte bine. În cazul ăsta, pune mâna şi reglează tu captatorul de imagini! Eu l-am reglat destul până acum. La

naiba, cred c-am făcut băşici pe fund de-atâta stat!

Şi Davis s-a foit nervos în fotoliul adânc, ca şi cum ar fi vrut să-i dea alte contururi.

— De ce naiba or fi pus gravitaţie pe nava asta nenorocită? Pesemne ca să rămânem ţintuiţi într-un loc! Dacă am fi plutit, ne-am fi relaxat şi noi puţin...

— Şi pe urmă te-ai fi plâns că ţi-e greaţă. Nu vezi că nici n-ai loc să te ridici în picioare, darămite să mai şi pluteşti!

Oldbury manevra comenzile captatorului, în timp ce vorbea. Pe ecran, mii de stele se perindau prin faţa lor.

Nu era o treabă grea. Inginerii din Trenton — adică din New Mexico, de fapt..., mă rog, de pe Pământ — inginerii, deci, îi instruiseră bine. Trebuia doar să întorci captatorul cu 180 de grade faţă de Pământ, atâta tot. După aceea, se îndrepta el singur spre Lună, din cauza luminii pe care aceasta o degaja. Luna era cel mai strălucitor obiect dintre toate cele care se aflau în zonă şi se găsea în centru — e drept, într-un echilibru instabil. Aparatele aveau nevoie de câteva secunde pentru a scana restul cerului şi pentru a orienta din nou ecranul spre Pământ, dar în acele câteva secunde, cât mai funcţionau comenzile manuale, aveai senzaţia că astrul nopţii se pregătea să intre prin hublou.

De fapt, Luna se afla în primul pătrar. Ea trebuia să se menţină în opoziţie faţă de Pământ atâta vreme cât nava continua să zboare pe o traiectorie cât mai apropiată de linia ce lega cele două lumi.

Numai că astrul nopţii era puţin distorsionat, de parcă ar fi fost o ilustraţie dintr-un calendar ieftin. Lui Oldbury i-a apărut deodată în minte imaginea a două capete profilându-se pe conturul Lunii, unul cu părul lung şi ondulat, celălalt cu părul scurt şi drept. Pentru aceasta, insă, ar fi trebuit să fie Lună plină.

— Cel puţin e acolo, a spus Davis, pe un ton uşor dispreţuitor.

— Te aşteptai să nu fie?

— În spaţiu, nu ştii la ce te poţi aştepta. Este posibil să existe, la fel de bine cum ar fi fost posibil să nu existe. Nimeni n-a mai fost pe-aici, până acum. Prin urmare, eu sunt mulţumit că văd Luna.

— De pe Pământ nu poţi s-o vezi?

— Te sfătuiesc să nu fii atât de sigur de ceea ce crezi că observi de pe bătrâna noastră planetă. În general, cei mai mulţi pământeni pretind că văd un glob galben cu pete întunecate, care se mişcă încoace şi încolo pe un fundal albastru, de parcă ar fi acţionat de un mecanism.

— Stelele şi planetele sunt şi ele acţionate de un mecanism?

— Da, ca într-un planetariu. De ce n-ar fi aşa? Cât despre telescoape, ele descoperă în fiecare zi noi şi noi luminiţe pictate pe...

— Şi tot tabloul ăsta se colorează în roşu, din când în când?

— De ce nu? În momentul de faţă, nu sunt sigur decât de faptul că am trecut de jumătatea drumului, că Luna se face din ce în ce mai mare şi că poate există cu adevărat. Mă abţin, însă, să-mi exprim vreo părere despre planete şi stele.

Oldbury s-a uitat spre Lună şi a oftat. În câteva zile, aveau să se înscrie pe orbita ei şi urmau s-o înconjoare, cercetându-i faţa nevăzută.

— N-am crezut niciodată povestea cu omul de pe Lună, a spus el. Nu l-am văzut niciodată. În schimb, am observat chipul unei femei, cu ochii puţin oblici şi foarte trişti. Când mă aflam în dormitor, Luna plină îmi pătrundea prin fereastră şi mă făcea şi pe mine trist, dar, totodată, îmi inspira un sentiment de prietenie. Mie mi se părea că Luna se mişcă, şi nu norii, şi cu toate astea ea nu ieşea niciodată din cadrul ferestrei. Şi, spre deosebire de Soare, pe ea o poţi vedea şi printre nori, cu toate că cel dintâi e mult mai strălucitor. Un nor cât de mic, şi Soarele dispare... Ce-ai zis, ta... ăăă... Davis?

— Ce se întâmplă cu vocea ta?

— Nimic.

— Guiţi ca un purceluş.

— Nu guiţ, l-a contrazis Oldbury, forţându-se să ia o octavă mai jos. Se uita îndelung la două dintre ceasurile de pe tabloul de bord.

Unul arăta ora standard, dar aceasta nu-l interesa; celălalt măsura timpul scurs de la plecare. Pe acesta îl privea cu regularitate. În prezent, arăta 64 de ore şi câteva minute. Alături, se aflau alte cifre, notate cu roşu, ce indicau orele rămase până la întoarcerea pe Pământ — o sută patruzeci şi patru şi câteva minute.

Lui Oldbury nu-i plăcea că era măsurat şi timpul de care

dispuneau până la sfârşitul misiunii. Şi-ar fi dorit să-l calculeze el. Pe vremuri, în Trenton, număra distanţa care-l despărţea de vacanţa de vară, calculând greoi, în minte, în timpul orelor de geografie, numai în timpul orelor de geografie: atâtea zile, atâtea ore... Scria rezultatul cu cifre mici pe caietul de notiţe... Cu fiecare zi care trecea, numărul acela devenea tot mai mic. Jumătate din bucuria vacanţei care se apropia stătea ascunsă în cifrele acelea care scădeau.

Acum, însă, numărul orelor se micşora singur, pe măsură ce secundarul se rotea la nesfârşit, secţionând timpul în feliuţe subţiri ca hârtia, ca şi cum ar fi fost o maşină de tăiat mezeluri.

Deodată, vocea lui Davis i-a ajuns la urechi.

— Până acum, totul a mers bine.

— Nici pe viitor n-o să se întâmple nimic rău, a spus Oldbury încrezător.

— De unde ştii?

— Fiindcă numărul e din ce în ce mai mic.

— Cum? Ce-ai zis?

O clipă, Oldbury a părut încurcat, apoi a bombănit ca pentru sine:

— Nimic...

Razele astrului nopţii nu reuşeau să împrăştie întunericul din navă. Oldbury a adormit din nou, cu bărbia rezemată în piept, pe jumătate conştient de prezenţa adevăratei Luni, dar visând în acelaşi timp la acea Lună plină cu faţa tristă ce-l privea prin fereastră şi se clătina în bătaia vântului...

— Două sute de mii de mile! a exclamat Davis. Adică 85% din distanţa totală.

Porţiunea luminată a Lunii părea pistruiată şi ciupită de vărsat, iar capetele cornului depăşiseră marginea ecranului. *Mare Crisium* era un oval întunecat, uşor distorsionat din cauza unghiului din care îl priveau, dar suficient de mare cât să vâri pumnul înăuntru.

— ... Şi totul merge bine, a continuat Davis. Nu s-a aprins nici o luminiţă roşie pe nici unul dintre cadrane...

— Foarte bine!

— Cum adică, foarte bine? — Davis îşi fixa colegul cu ochii micşoraţi a suspiciune. — Ştii doar că, în încercările anterioare, totul a fost în regulă până când s-a ajuns în acest punct, aşa că nu ne putem încă permite să răsuflăm uşuraţi.

— Nu cred că se va întâmpla ceva rău...

— Dă-mi voie să te contrazic. Pământenii nu trebuie să cunoască adevărul.

— Ce adevăr?

Davis a chicotit dispreţuitor, iar Oldbury l-a privit obosit. Ciudat, începuse să-i fie frică de celălalt. Cu profilul lui ascuţit în lumina Lunii, Davis nu semăna deloc cu tatăl său, la care se gândea tot mai des (numai că şi-l imagina mai tânăr, cu tot părul pe cap şi cu inima sănătoasă).

— Cred că nu avem voie să cunoaştem multe lucruri referitoare la spaţiu, a spus Davis. În faţa noastră, universul se întinde pe o distanţă de miliarde de ani-lumină, dar noi nu vedem decât un perete de întuneric — inclusiv când e vorba de faţa invizibilă a Lunii -, pe care sunt pictate stele şi planete care se mişcă alandala, pentru ca o seamă de şmecheraşi de pe Pământ să inventeze tot soiul de teorii despre orbite şi gravitaţie.

— Pretinzi că ar fi un joc menit a ne pune mintea la încercare? a întrebat Oldbury, aducându-şi aminte ca prin ceaţă de discuţia avută cu câteva zile în urmă şi de replicile lui Davis. Sau poate el spusese asta? I se părea că întreaga poveste nu avea nici o legătură cu propria-i persoană.

— De ce nu?

— Totul e în regulă, a încercat Oldbury să-şi calmeze colegul, dar el însuşi era puţin înfricoşat. N-o să se întâmple nimic nici mai departe. Într-o bună zi, totul o să iasă bine, de la început până la sfârşit...

— Atunci de ce n-a mai funcţionat nici o comandă, după 200.000 de mile? Eşti în stare să-mi răspunzi?

— Acum ne aflăm noi aici şi putem să le reglăm manual.

— Ba n-o să putem!

Brusc, Oldbury şi-a amintit un roman pe care-l citise în adolescenţă; plin de entuziasm, a început să-l povestească:

— Pe vremuri, am citit o carte despre Lună. Marţienii înfiinţaseră o bază pe partea ei nevăzută. Noi nu ne dădeam seama de existenţa lor, dar ei ne observau pe noi în secret...

— Cum? l-a repezit Davis, iritat. Cum puteau să ne vadă, dacă se aflau pe partea cealaltă?

— Nu, stai să-ţi povestesc de la început...

Oldbury şi-a dat seama că începuse să vorbească din nou

piţigăiat, dar nu-i păsa. Ar fi vrut să se scoale din fotoliu şi să sară în sus de bucurie că-i venise în minte un lucru atât de interesant, dar nu putea.

— Acţiunea se petrecea în viitor. Pământenii nu ştiau că...

— Tacă-ţi fleanca!

Oldbury a amuţit. O asemenea jignire îi provoca o senzaţie de sufocare. S-a smiorcăit încet, ca un copil:

— Dar tu ai zis că pământenii nu trebuie să cunoască adevărul şi că de aceea se defectează instrumentele. Dacă reuşim să vedem cealaltă faţă a Lunii şi dacă marţienii...

— Încetează să-mi mai impui capul cu marţienii tăi tâmpiţi!
Oldbury a tăcut din nou. Se supărase cumplit pe Davis. Ce dacă el era mare? Asta nu-i dădea dreptul să ţipe la un copil!

Privirea i s-a fixat iarăşi asupra ceasului. Până la vacanţa de vară rămăseseră doar o sută zece ore.

Acum se rostogoleau spre Lună. Se năpusteau în jos, în cădere liberă, cu o viteză năucitoare. Gravitaţia Lunii era redusă, dar ei se prăbuşeau de la o înălţime foarte mare. În cele din urmă, priveliştea a început să se schimbe, treptat-treptat apărând noi cratere.

Desigur, nu aveau să se ciocnească de Lună; viteza cu care se deplasau avea să-i înscrie pe orbita ei. Timp de o oră, urmau să zboare peste jumătate din suprafaţa ei, după care se vor îndrepta din nou spre Pământ.

Dar, din nefericire, Oldbury n-a mai văzut chipul pe care-l îndrăgise. De la distanţa aceea, unica privelişte pe care o oferea satelitul era suprafaţa scobită de cratere. Singur şi îndurerat, bietul tânăr şi-a simţit ochii umplându-i-se de lacrimi.

Şi, dintr-o dată, spaţiul restrâns al navei a prins să vibreze, zguduit de vaietul alarmelor, iar cadranele de la bord clipeau intermitent cu o lumină roşie.

Oldbury s-a tras înapoi, în vreme ce Davis striga aproape triumfător:

— Vezi, ţi-am spus eu!

Apoi, pe când încerca — fără nici un rezultat — să acţioneze manual comenzile, nu s-a putut abţine să nu bombăne:

— Secrete! Secrete! Nici o informaţie nu va fi transmisă pe Pământ.

Oldbury continua, însă, să se uite la Lună. Ajunseseră foarte aproape de suprafaţa ei şi imaginea se mişca repede. Nava

începuse să se zgâlţâie serios, când, pe neaşteptate, el a scos un ţipăt ascuţit:

— Uite! Uite!

Tânărul înţepenise de groază, cu degetul îndreptat spre ecran. Davis a privit şi el în aceeaşi direcţie.

— Doamne, Dumnezeule! a îngăimat acesta, repetând implorarea la nesfârşit, până ce ecranul s-a întunecat, iar cadranele de pe tabloul de comandă s-au colorat definitiv în roşu.

Lars Nilsson nu putea să se facă şi mai palid decât era, dar mâinile îi tremurau când şi-a strâns pumnii.

— Se întâmplă din nou! Ce porcărie! De zece ani, automatizarea ne face probleme. Şi pe navele fără echipaj uman, şi pe asta. Cine-i de vină?

N-avea rost să încerce să caute un ţap ispăşitor. Nu era nimeni de vină, după cum a fost silit să recunoască, aproape imediat. Întâmplător sau nu, într-un moment crucial, lucrurile merseseră prost încă o dată.

— Trebuie să-i scoatem de acolo, a spus el, conştient în sinea lui de faptul că rezultatul putea fi pus sub semnul întrebării.

Totuşi, trebuiau să facă tot ce era omeneşte posibil.

Ai văzut şi tu, nu-i aşa? a întrebat Davis.

Mi-e frică, a scâncit Oldbury.

— Ai *văzut!* Ai văzut faţa ascunsă a Lunii, ai văzut că, de fapt, *nici nu există!* Doamne, Dumnezeule, doar nişte beţe, nişte bârne care susţin şase milioane de mile pătrate de canava. De *canava,* pe Dumnezeul meu!

Şi Davis a izbucnit în hohote demente, răsucindu-se în fotoliu de atâta râs, până când s-a înecat şi l-a apucat tusea. Apoi, trăgându-şi sufletul, a spus cu o voce răguşită:

— Timp de un milion de ani, omenirea a privit în sus la cea mai mare faţadă falsă pe care şi-ar putea-o imagina cineva. Îndrăgostiţii se giugiuleau sub o pânză mare cât o lume, căreia ii ziceau Lună. Şi stelele sunt pictate, precis! Dacă am fi în stare să mergem puţin mai departe, am râcâi puţină vopsea, s-o ducem acasă. Ce caraghios! Ce caraghios!

Şi a început din nou să râdă. Oldbury voia să întrebe de ce se distra atât de mult omul cel mare, dar nu putea să îngâne decât: "De ce...? De ce...?", fiindcă râsul celuilalt îi îngheţase

sângele în vine, iar cuvintele i se înţepeniseră în gât.

— De ce? a catadicsit Davis să-i răspundă. De unde dracu' să ştiu? De ce platourile de filmări sunt înţesate de străzi cu faţade false? Poate că şi noi facem parte dintr-un fel de spectacol, numai că de data asta ne-am rătăcit ca doi proşti în spatele decorului, unde se văd frânghiile şi toate accesoriile. Locul nostru nu este aici. Nimeni de pe Pământ n-ar fi trebuit să afle despre existenţa decorurilor. Din acest motiv se strică toată aparatura după 200.000 de mile. Dar noi am *văzut.*

Apoi, uitându-se cu un aer parşiv la uriaşul de lângă el, a adăugat:

— Bănuieşti de ce nu e important faptul că noi am văzut? Oldbury îl privea cu faţa udă de lacrimi.

— Nu. De ce?

— Fiindcă nu contează. Dacă le povestim celor de pe Pământ că Luna e o pânză întinsă pe nişte prăjini, ne ucid. Sau poate ne închid la balamuc, pentru tot restul vieţii, asta în caz că sunt cumsecade. De aceea n-o să suflăm o vorbă. Vocea i s-a îngroşat ameninţător:

— Ai înţeles? Nici o vorbă!

— Vreau să vină mama! a scâncit Oldbury.

— Ai înţeles ce-am zis eu? a repetat Davis. Să nu scoţi nici o vorbă! E singura noastră şansă. N-au decât să descopere alţii adevărul şi să moară pentru el. Jură! Să te înghită iadul dacă sufli vreo vorbă!

Răsuflând anevoios, Davis şi-a ridicat un braţ ameninţător, iar Oldbury s-a afundat în fotoliu cât a putut de mult.

— Nu da în mine! s-a smiorcăit el. Nu mă bate!

Dar Davis nu se mai putea controla.

— Există o singură soluţie, a strigat el furios, lovind trupul chircit al celuilalt, iarăşi şi iarăşi.

Godfrey Mayer şedea pe marginea patului, în rezerva lui Oldbury.

— Ţi-e clar acum? I-a întrebat el pe bolnav. Oldbury se afla sub observaţie de aproape o lună.

Lars Nilsson stătea în celălalt capăt al camerei, ascultând şi privind în tăcere. Revedea parcă figura lui Oldbury, înainte de plecarea acestuia în misiune. Acum faţa lui era tot pătrată, dar obrajii i se scofâlciseră, iar bărbatul nu mai avea pic de putere.

— N-am fost pe o navă adevărată... N-am fost în spaţiu..., a

rostit Oldbury pe un ton liniştit, dar aproape în şoaptă.

— Exact. Aceasta nu este o minciună. Ţi-am *arătat* nava şi comenzile cu ajutorul cărora imaginile Lunii şi ale Pământului puteau fi schimbate pe ecran. Ai *văzut* şi tu.

— Da. Ştiu asta.

— A fost un exerciţiu, a continuat Mayer calm, o simulare perfectă a condiţiilor din spaţiu, pentru a testa reacţia oamenilor. Fireşte că nu vă puteam mărturisi acest lucru, deoarece am fi compromis experimentul. Dacă situaţia ne scăpa de sub control, puteam opri exerciţiul. Acesta este singurul mod în care putem învăţa. Acum ştim ce modificări trebuie să facem şi vom încerca din nou cu alţi doi oameni.

Psihologul îi dăduse de zeci de ori aceleaşi explicaţii. Oldbury trebuia ajutat să înţeleagă, ca să poată duce din nou o viaţă normală.

— După noi, aţi mai experimentat şi cu alţii? a întrebat Oldbury îngândurat.

— Încă nu, dar în curând vom relua operaţiile. Mai întâi, însă, trebuie să operăm nişte modificări.

— Eu n-am rezistat.

— E adevărat. Numai că, vezi tu, am reuşit să învăţăm multe din experienţa ta, aşa că, într-un fel, testul a fost încununat de succes. Trebuie să pricepi, comenzile erau programate s-o ia razna la un moment dat, ca să vă testăm reacţia în caz de pericol, după câteva zile de stres şi oboseală. Defecţiunea avea să se producă exact când nava înconjura Luna, căreia trebuia să-i schimbăm poziţia, astfel încât, pe drumul de întoarcere, s-o vedeţi dintr-un unghi diferit. În intenţiile noastre nu intra să daţi ochii cu partea ei invizibilă, aşa că nu ne-am mai bătut capul cu ea. Am vrut să facem economie. Şi aşa, testul ăsta ne-a costat cincizeci de milioane de dolari... Crede-mă, nu ne-a fost uşor să construim replica exactă a satelitului.

— Numai că maneta de întrerupere a recepţionării imaginilor n-a funcţionat cum trebuia, a intervenit Nilsson, pe un ton amar. S-a defectat o valvă. Aţi văzut spatele neterminat al Lunii şi am fost nevoiţi să întrerupem experimentul, ca să nu te omoare...

— Asta e! I-a întrerupt Mayer. Acum repetă, Oldbury. Repetă totul de la început.

Cei doi savanţi mergeau umăr lângă umăr pe coridor, cufundaţi în gânduri.

— Părea aproape recuperat astăzi, a spus Nilsson, într-un târziu. Tu ce crezi?

— Într-adevăr, a făcut progrese mari, a recunoscut psihologul. Dar terapia nu s-a încheiat nici pe departe...

— Cu Davis e vreo speranţă? Mayer a clătinat din cap.

— E un caz cu totul deosebit. S-a închis în sine şi nu vorbeşte. Nu avem cum să comunicăm cu el. I-am aplicat diferite tratamente, dar n-a mers nimic. Îşi închipuie că, dacă vorbeşte cu noi, îl omorâm sau îl închidem la balamuc. Caz tipic de paranoia.

— I-ai spus că noi *ştim* cum arată Luna pe partea cealaltă?

— Dacă i-aş spune, i-aş stârni din nou instinctele criminale şi s-ar putea să nu avem acelaşi noroc ca data trecută. Cred că e incurabil. Supraveghetorul mi-a povestit că, ori de câte ori apare Luna pe cer, Davis o priveşte fix şi murmură: "Pânză!".

— Asta mi-aduce aminte de cuvintele pe care chiar el le-a spus. Ideile mor greu. Se pare că-i adevărat, a murmurat Nilsson.

— Avea dreptate, e tragedia lumii noastre. Numai că...

— Ce mai e?

— Toate rachetele fără echipaj uman lansate în spaţiu au încetat să mai transmită exact în momentul în care trebuiau să ajungă pe partea nevăzută. Câteodată, stau şi mă întreb dacă nu cumva...

— Taci din gură! I-a întrerupt Nilsson pe colegul său, săgetându-l cu privirea.